

Preken ved orgelinnvielse og gjenåpning av Mariakirken 21.06.15

Prekentekest: MATT 16,24-27

Har Bergen sjel? Vi som er i kirken i dag vil neppe nøle med svaret: Klart Bergen har sjel! Mye sjel. Ikke noen annen by har mer sjel per kvadratmeter. Men hva, og hvor er denne sjelen? Finner vi den kanskje på Stadion? I så fall kan det være grunn til en viss bekymring. Eller finner vi sjelen kanskje på Bryggen - som symbol for byens handel og kommers - som har vært avgjørende for byens fremvekst; slik Johan Nordahl Brun beskriver det i bysangen "Nystemten" : *Derfra gaae Skibe saa vide om Land; der kjøber, der selger, der handler hver Mand.* Men dersom sjelen ligger i kommersen, er dens fremtid nå for tiden like usikker som fotballen, minst.

Hvis det er selve sjelen vi snakker om, det som bestemmer vår identitet, og som vi bygger livet på, så trenger vi noe bedre og mer holdbart. Mitt forslag vil være at byens sjel verken søkes på stadion eller på Bryggen men derimot her i Mariakirken, byens eldste kirke, ja det eldste bygg i det hele tatt som fortsatt står i Bergen. Men viktigere enn husets alder er dets innredning og bestemmelse: Dette er Guds hus, og byens vakreste i sitt slag. Her åpner himmelen seg for oss.

Straks vi kommer inn døren ser vi mot himmelen i form at det gullforgylte alterskapet som er byens, og kanskje også landets vakreste historiske kunstverk. Jeg vet i hvert fall ikke om noe bedre. Så velkommen inn i Mariakirken, velkommen til byens sjel - her er gullet å finne!

Dette alterskapet kom hit fra Lübeck rundt år 1400, og siden har både det og resten av kirken opplevd forfall, endringer og renoveringer, slik det må være for så gamle bygg i vårt klima. Men aldri tror jeg kirken har stått fram i en slik glans som vi får oppleve i dag.

Jeg vil rette en stor takk til alle dyktige medarbeidere i Bergen Kirkelige Fellesråd og Akasia som har stått for arbeidet. Og en like stor takk også til kommunen som ga pengene som måtte til. Når man først har den lykke å ha slike bygninger i byen, så må de tas vare på. Det gjelder også de to andre middelalderkirkene, Korskirken og Domkirken - der steinene allerede faller fra taket. Vi får bare si til kommunen: Lykke til! Og så får vi betale vår skatt med glede.

II

"Hva vil det gagne et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?". Slik spør Jesus i dagens prekentest.

Det handler om vinning og tap. Om hva som betyr noe, som er dyrebart, som er så dyrebart at hvis du taper dette, så er alt tapt, uansett hva du ellers har vunnet.

Mariakirken er bygd på vinningen fra handelen. Gullmalingen i alterskapet vil vise mot noe enda mer dyrebart - selve himmelen. Her kunne trette kjøpmenn, mestere og svenner og deres familier løfte blikket og se like inn i himmelen.

Og himmelen er befolket av Maria og Jesusbarnet, selvfølgelig. Men de er ikke alene. Rundt dem står Olav Den Hellige og tre andre helgener: Antonius av Padova, Katharina av Alexandria, Dorothea av Caesarea. Omkring dem igjen er alle apostlene, minus Judas, men inkludert Paulus. Slik fikk menigheten se at de ikke var alene, men en del av et stort internasjonalt fellesskap som strekker seg gjennom århundrene.

Og i sentrum av det hele - Maria og Jesus. Vi kan undre oss over at dette alterskapet med Maria og helgenene overlevde reformasjonen, men det gjorde det, og det er vi i dag takknemlige for. For dette er et alterbilde som også vi lutheranere gleder oss over: For hovedpersonen, selv om han ikke er den største, er Jesus - og ikke Maria. Bare se hva Maria gjør: Hun løfter fram og peker på sin sønn. Mariakirken er en Jesuskirke. Slik alle kristne kirker er det. Det er ham vi ber om å få møte. Det er ham vi strekker oss mot, det er han vi håper på.

III

Dette alteret er et bilde på troen. Men også et vitnesbyrd om stor rikdom. I dag har Norges befolkning del i en ufattelig rikdom. Vår materielle levestandard har nådd et nivå som man for 800 år siden ikke en gang drømte om, heller ikke for 50 år siden. Hvis det finnes et folk som har vunnet hele verden, så er det oss.

Rikdom i seg selv er ingen ulykke. Men når så vi rikdom i seg selv? Rikdom og jakten på den og bekymringen for hvordan den kan forvaltes, gjør noe med oss. Det tar tid og det spiser av hjertet.

"Hva vil det gagne et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel?" Hva vil det gagne deg om du vinner rikdom og ære, men krøller deg rundt ditt eget og taper Gud og ditt medmenneske av syne?

Altertavlen her i Mariakirken viser oss det virkelige gullet. Maria løfter fram Jesus og sier: Se ham! Tro på ham! Om alt annet skulle gå tapt, rikdom, ære, navn og rykte, det du har i Jesus Kristus kan aldri gå tapt - heller ikke når alt til slutt skal tas fra deg. For det skal det.

Over Mariakirkens gylne himmelvisjon henger den korsfestede Kristus, og under korset står det skrevet: **Tota spes nostra est in morte Domini - Alt vårt håp er i Herrens død.**

Det er en sterk kontrast mellom det dystre krusifikset – dødens tegn – og alterskapets gylne lys. Men i denne kontrasten er den kristne troens dypeste sammenheng: Veien går gjennom den korsfestede til lyset og seieren. Bare hos ham er det virkelige gullet å finne. Alt vårt håp er i Herrens død.

Så rettes spørsmålet mot hver og en av oss: Hva er mitt håp - det aller viktigste for meg, det mitt hjerte henger fast ved og som jeg venter meg alt godt av? Hva bestemmer mine prioriteringer og styrer mine valg? Kort sagt: Hva er det jeg legger min sjel i?

Er det gullet? Er det navnet og æren? Eller er det fellesskapet med Herren som vi settes inn i dåpen når vi tegnes med korsets merke?

Når vi nå snart skal holde nattverd inviterer vi ikke dem som har klart seg uten brist og lyte i livets seilas, dem som har alt i orden både med troen og livsførselen. Hvem kan da komme? Poenget er ikke hva du har levert, men hva denne kirken har å gi deg.

Denne kirken vil gi deg det du trenger mest. Den vil la deg finne din sjel hos den korsfeste og oppstandne Jesus Kristus. Alt vårt håp er i ham.